

PIONIERSBULLETIN

Kwartaaljournaal Pioniersbrigade | Pioniers van de Toekomst

PIONIERS VAN DE TOEKOMST

Pioniers van de Toekomst blijft in beweging

Vanwege de aangescherpte coronamaatregelen werd de brigadevergadering van 17 november online gehouden. Dertien personen logden in, waaronder vier 'nieuwe gezichten'.

Om de levendigheid van een fysieke vergadering te benaderen, hanteert voorzitter Judith Kets de ©Mentimeter. Een tool waarmee toehoorders met hun telefoons onder meer steekwoorden, vragen of antwoorden in kunnen schieten. Na een opwarmsessie - "om iedereen mee te krijgen en om te peilen hoe jullie erbij zitten" - volgt het voorstelrondje.

Nieuw aan tafel

Voor het eerst aangeschoven, namens maatschappelijk

- 2 -

Aanwezigen brigadevergadering 17 november 2021 in 'theaterzaal'-opstelling Microsoft Teams. V.l.n.r. voorste rij: Bram Hendriks, Vronie Bootsma, Elly van Wieren; tweede rij: Digni van den Dries, Sander Eising, Judith Kets; derde rij: Margé Hof, Judith Hut, Guido Mangnus; vierde rij: Klaas Eeuwema, Emilie van Aalten, Brita Trapman en Bert Jan Breman.

Polderstroom nog niet in een stroomversnelling

"Het aantal klanten stijgt iets, maar het zou wat sneller mogen", zegt Elly van Wieren over het meetbare resultaat van de Polderstroom-campagne tot nu toe.

Elly geeft namens de Energiepioniers een toelichting op het project Polderstroom. "Onder die naam proberen we stroom, die in onze Noordoostpolder wordt opgewekt, af te zetten bij klanten die in de Noordoostpolder wonen. Het gaat wat moeizamer dan we van tevoren als projectgroep gedacht hadden. Er zijn nu stappen gezet om de verbinding te maken met dorpen en we willen ook andere netwerken daarbij benutten." Projectleider Frans van de Lindeloof heeft een presentatie gegeven tijdens een 10-dorpenoverleg. "Op die manier is er contact gelegd met de verenigingen van Dorpsbelang, zodat ook in de dorpen kennisgemaakt kan worden met ons."

Elly vervolgt: "Ook een mooie ontwikkeling is dat onze burgemeester klant is geworden van Polderstroom en dat graag kenbaar wilde maken". Burgemeester Roger de Groot nam in zijn vorige woonplaats al bewust stroom af van de plaatselijke coöperatie

- 2 -

- vervolg van voorpagina -

partner Mercatus, is Sander Eising uit Zwolle. Hij is werkzaam als relatiemanager. "Wat wij als Mercatus doen, probeer ik te vertalen voor onze relaties en andersom vertaal ik wat er in de buitenwereld gebeurt naar Mercatus. Waar ik woon zie ik ook veel op het brede vlak van duurzaamheid gebeuren en dat probeer ik in mijn netwerk te pluggen."

Emilie van Aalten uit Almere is junior beleidsadviseur duurzaamheid bij maatschappelijk partner gemeente Noordoostpolder. Ze is afgestudeerd in milieuwetenschappen. "Ik heb net als jullie een passie voor duurzaamheid."

Judith Hut wil, vanuit haar reclamebureau Dith Design in Emmeloord, als vrijwilliger de pioniers gaan ondersteunen. Ze is ingelijfd bij de themagroep communicatie.

Bert Jan Breman uit Emmeloord is toegetreten als bestuurslid van de Pioniers van de Toekomst. Hij is al meer dan 20 jaar werkzaam als financierings-specialist, waarvan een groot deel bij de Rabobank. Hij zet zijn kennis graag in om goede, duurzame ideeën te faciliteren. Vanuit het bestuur haakt hij aan bij de symposiumgroep om deze te versterken.

- vervolg van voorpagina -

Roger de Groot, burgemeester van Noordoostpolder (l) en Frans van de Lindeloof, projectleider Polderstroom.

ReestdalEnergie. Deze is net als EnergiePioniers Noordoostpolder aangesloten bij energiemaatschappij Energie VanOns. Overstappen van de plaatselijke energievoorziening daar naar hier was voor hem dan ook niet meer dan logisch. Vooral het sociale aspect - 'energie uit je eigen gebied, waarvan de revenuen terugstromen naar je eigen gebied' -, spreekt hem aan. "Het is mooi dat hij daar ambassadeur voor wilde zijn. We mochten er een persbericht over verspreiden." Het persbericht heeft in De Noordoostpolder gestaan. In een aangepaste versie voor de dorpskranten, laat de burgemeester zich eveneens citeren.

De projectgroep wil de campagne graag een versnelling geven. Judith Kets roept de brigadevergadering daarom op ook de ambassadeurspet op te zetten: "Zegt het voort!"

Livegang ARC stap dichterbij

Het project ARC heeft niet stilgelegen. De Cleantechpioniers hebben in oktober een presentatie mogen geven tijdens een door de Rabobank georganiseerde bijeenkomst. "Daar hebben we ons netwerk sterk mee kunnen verbreden", zegt Guido Mangnus.

De voorzitter van de themagroep geeft voor de nieuwkomers een korte toelichting op het project Agri Rain Control, kortweg ARC. De groep van 'Willie Wortels' heeft zich vastgebeten in een te ontwikkelen methode om gewassen optimaal en op een duurzame

- 3 -

Geen symposium 2021

De symposiumgroep heeft er hard aan getrokken om dit jaar toch weer een symposium te houden. Voor een concrete datum was zelfs uitgeweken naar december. "Maar met weer een lockdown op komst is het duidelijk dat we het niet georganiseerd gaan krijgen voor het einde van het kalenderjaar", deelt Judith Kets mee. Het thema staat dus ook weer op losse schroeven. "We gaan binnen de groep bekijken of we de ideeën één-op-één meenemen naar volgend jaar óf dat we op de inhoud moeten gaan sleutelen."

Theateravond

Een theateravond voor het klimaat zit nog steeds in de planning. Streefdatum is nu 12 februari, onder voorbehoud van coronamaatregelen. Het idee - gestoeld op een nationaal concept, Climate Comedy Night - werd ingebracht door maatschappelijk partner Mercatus. "Dat idee hebben we omarmd", zegt Klaas Eeuwema, namens de eventengroep, "en we bedachten dat het misschien ook wel uitgevoerd kan worden door plaatselijke theatermakers". Startpunt was de locatie. Die is gevonden in een duurzaam verwarmde kas van Kwekerij Bernhard in Luttelgeest.

- 4 -

- vervolg van pag. 2 -

Guido Mangnus tijdens een presentatie van het project ARC ten overstaan van de pioniersbrigade.

wijze van water te voorzien. Hij verwijst voor meer informatie naar www.pioniersvandetoekomst.nl/cleantechpioniers. "Het is alleen zo'n groots thema dat we er als groep een beetje op vastliepen. We steken er allemaal tijd in, omdat we het prachtig vinden. Maar als ondernemers hebben we geen tijd om daar dagen aan te besteden. Wat we dus nodig hebben is tijd in uren en financiële en technische support om het project verder te brengen."

De in oktober gegeven presentatie heeft ARC 'aan versnellingstafels gebracht'. "Als Cleantech hebben we daar anderhalf uur - op een zeer unieke locatie aan de Zuidwesterringweg in een glazen huis - een strakke, professionele presentatie kunnen geven. Dus de voorbereiding was goed, de setting was goed en de stemming was goed en dat heeft de ogen geopend. Er zaten daar mensen die invloed hebben in agribusiness, met daaromheen een schil van andere partijen. Wat we zien is dat partijen die eerst wat afstandelijk waren, nu dichterbij komen."

Consortium

De themagroep wil een consortium vormen en ideeën uitwerken in de praktijk. "We willen niet opnieuw een aanvraagstudie doen. We willen nu live gaan, dat goed onderbouwen en vanuit die livegang het onderzoek daar parallel aan laten lopen. Livegaan wil zeggen dat we gaan samenwerken met een boer en op een perceel van 9 tot 12 hectare met een regulier bouwplan dit concept gaan opnemen. Het doel is om dat nu concreet vorm te geven." Guido heeft goede hoop dat ARC in de praktijk van de grond komt. "Het enthousiasme zit in de club. De aansluitingen komen links en rechts naar voren, dus we maken stappen voorwaarts. Het leeft echt!"

- vervolg van pag. 3 -

De evenementengroep heeft inmiddels versterking gekregen van een tekstschrijver van Prins te Paard, marketingmedewerker Margot Maljaars van Bernhard en een regisseur. "Het plan is dat in een kas van ongeveer tien hectare, groepen van ongeveer 30 personen zich wandelend verplaatsen langs allerlei kleine theatervoorstellingen rondom het thema energietransitie. Het moet bijvoorbeeld gaan over hoe je je huis kunt isoleren. Zit je er warmpjes bij, ja of nee?"

Plaatselijk toneelclubs zijn benaderd. "De vraag is hoeveel er mee gaan doen. Krijgen we het helemaal rondgezet? En steekt corona er geen stokje voor? Zo ja, zouden we dat op een creatieve manier nog kunnen omzeilen? Er zit in ieder geval veel positieve energie in, het bruist, dus dat zit goed." Mochten er vanuit de pioniers nog suggesties zijn rondom het thema, dan zijn die zeer welkom.

Financieel gezond

Het niet door kunnen laten gaan van het symposium, betekent dat er voor de stichting Pioniers van de Toekomst inkomsten wegvallen, "maar we maken ook geen kosten", zegt Digni van den Dries, als penningmeester van het bestuur. "We hoeven ons financieel geen zorgen te maken. We zijn wel voortdurend afhankelijk van subsidies en giften en daar moeten we alert op blijven. Maar er is voldoende vertrouwen om van een stabiele situatie te spreken."

Klaas Eeuwema in gesprek met een belangstellende bij de stand van de voedselpioniers op de Fairtrademarkt.

Succesvolle evenementen 2021

Evenementen die dit jaar doorgang konden vinden waren de DiscoSoep en Fairtrademarkt op 25 september. De evenementengroep spreekt van een succes. "Het was een topdag. Er waren veel evenementen waar mensen die dag naartoe konden, maar ze wisten ons ook te vinden. We hebben de pioniers mooi op de kaart kunnen zetten", zegt Klaas Eeuwema.

Met het evenement DiscoSoep werd aandacht gevraagd voor het probleem van voedselverspilling (zie voor een verslag Pioniersbulletin nummer 3 2021). "Er is uiteindelijk voor 800 mensen soep uitgegeven, op basis van ingrediënten die anders weggegooid zouden worden. Alleen daarom was het al een succes", vat Elly samen.

Terwijl aan het begin van de Lange Nering in Emmeloord soep werd uitgedeeld aan het publiek, vond op het Kettingplein de Fairtrademarkt plaats. "Het was heel geanimeerd", zegt Klaas, "Je voelde gelijk dat er geen concurrentie is tussen welk standje dan ook. Ieder probeert op zijn manier vanuit zijn organisatie een bijdrage te leveren aan een leefbare samenleving op kleine schaal".

De Pioniers van de Toekomst had een eigen stand. "Het aardige is dat mensen op jou afstappen. Dat heeft tot hele leuke gesprekken geleid, waarin ik uitleg kon geven over onze doelstellingen." Klaas geeft toe dat hij aan het begin van de dag opzag tegen de lengte. "Het begon voor ons al vroeg met de opbouw, maar voor ik het wist was de dag voorbij. Ik kan het iedere pionier aanbevelen, om eens zo'n dag mee te draaien. Ik heb een prachtige dag gehad!"

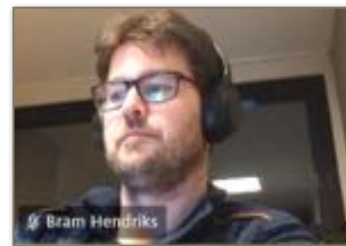
Communicatie en marketing

De nieuw gevormde projectgroep communicatie en marketing heeft inmiddels twee keer vergaderd. De eerste door René van Amersfoort opgezette creatieve sessie gaf de deelnemers onder meer inzicht in hun eigen visie op de pioniers. "Stel je zit op een verjaardag en het onderwerp komt op de Pioniers van de Toekomst. Kun je dan in één zin uitleggen waar de pioniers voor staan? Daar hadden we toch wel wat moeite mee", vat Klaas samen. "Door deze sessie en de volgende proberen we dat te herijken. Nuttig, omdat we ook de nieuwe mensen mee moeten nemen in het verhaal. De tijd gaat door en we moeten verder in de ontwikkelingen. We willen het goede bewaren en het nieuwe omarmen. Zo blijf je als pioniers ook sterk en actueel."

In de brainstormsessie benoemden de deelnemers thema's die zij belangrijk vinden. "Onder andere gezond voedsel en verduurzaming van woningen. Maar ook het sociale aspect, omzien naar elkaar, kwam vaak voren. Dat is iets wat wij nu niet als themagroep hebben. We hebben een aantal hoofdthema's gegroepeerd. Daar willen we de komende tijd mee aan de slag om uiteindelijk een duidelijke visie te formuleren." Judith vult aan: "Het is goed om helder te hebben wat we willen communiceren. Waar komen we vandaan en waar willen we naar toe? De sessies helpen ons om die boodschap goed onder de aandacht te brengen. Dus we zullen jullie daar in de volgende vergadering zeker meer over kunnen vertellen".

Vervolg op Samen isoleren we de Zuidert

Bram Hendriks, contactpersoon namens de gemeente, geeft een toelichting op het project Samen isoleren we de Zuidert. Het project loopt nog tot eind dit jaar.

"We zijn geplaagd door corona, maar online zijn we wel flink bezig met informatieavonden. En met het uitdelen van energiebespaarpakketten van Natuur- en Milieufederatie Flevoland (NMF), die worden geleverd door het Energieloket." De Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) vanuit het rijk is door de NMF breed uitgezet in Flevoland. Op de voucheractie die liep vanaf augustus, kwam aanvankelijk weinig respons. Maar met de berichtgeving over stijgende gasprijzen en na een extra kennisgeving in De Noordoostpolder waren alle vouchers in een ommezien uitgegeven.

Voor een vervolgproject op Samen isoleren we de Zuidert, is geld nodig. "Met Prinsjesdag is er een half miljard voor isolatie van woningen toegezegd. Daar is nog eens 150 miljoen bijgekomen voor gezinnen die echt in de problemen komen. Dat moet via de gemeentes gaan lopen, maar we kunnen nog niets aanvragen, want de regeling is er nog niet. We houden in de gaten hoe het gaat lopen. Maar ik kan me voorstellen dat met de lessen die in de Zuidert worden geleerd, we verder gaan met dit soort projecten. Projecten waarbij je met extra voorlichting zoveel mogelijk bewustwording kweekt bij woningeigenaren. Met gezamenlijke inkooptrajecten waarmee ze de eerste stappen zetten naar verduurzaming. We willen ook laten zien dat daar niet gelijk een investering van tienduizenden euro's voor nodig is. Het kan ook zijn dat je met een paar tochtstrips en radiatorfolie al een hele leuke besparing kunt realiseren."

De hoge gasprijs 'helpt' volgens Bram wel mee aan bewustwording. "Energieloketten hebben het momenteel heel druk. De spreekuren zitten helemaal vol." Om iedereen mee te krijgen in het besef van nut en noodzaak van energiebesparing en isolatie, is het van belang dat nieuwe

Deelauto's in de wacht

Het deelautoproject heeft een tijd stilgelegen. "We hebben problemen gehad met de leverancier", licht Bram toe, „Die gooide de prijs ineens een stuk omhoog, omdat er niet genoeg animo voor was. Die was natuurlijk heel laag, omdat heel Nederland in een lockdown zat". Al met al niet het gelukkigste moment om met een deelauto-project te beginnen. „Dus hebben we er ook voor gekozen om de auto's tijdelijk weg te halen, maar ze moeten wel weer gaan rijden. We hopen dat het dan een zwaan-kleef-aanefect heeft, zodat ze zichzelf terugbetalen en kunnen blijven staan."

Nieuw seizoen, nieuwe kansen

Bij het project Akker van de Toekomst zijn meerdere partijen betrokken. De stichting Future Food Production is leidend. Digni geeft als projectleider een toelichting: "We hebben hoogstaande doelen op het gebied van het terugdringen van externe inputs, zoals chemie en kunstmest. Het is echter een lastig groeiseizoen geweest. Het was moeizaam om aan die doelstellingen te geraken". Maar ieder seizoen is een nieuwe. "We hebben in die twee jaar wel zoveel geleerd dat we weten dat we de vorm iets aan moeten passen om nadelen te tackelen. We gaan komend jaar weer vrolijk verder en hopen jullie in het groeiseizoen eens uit te nodigen."

- vervolg van pag. 5 -

subsidieregelingen ook voor huurwoningen gelden. Sander Eising van Mercatus merkt op dat de woningcorporatie heel veel woningen uit haar bestand al goed geïsoleerd heeft. "Er zijn een beperkt aantal mensen die gemeld hebben dat ze hun huur niet kunnen betalen omdat de energielasten zo hoog zijn. Het betaalt zich dus terug dat we geïsoleerd hebben. Wij denken dat de groep die daar net boven zit, in de goedkope koop, het het moeilijkst heeft."

Kansen voor bio-based bouwen

Mercatus hield eind oktober een symposium over bio-based bouwen. "Wat kan dat betekenen voor de Noordoostpolder? Voor ons als opdrachtgever, maar ook voor de boeren en de maakindustrie?" Sander Eising geeft een toelichting.

Mercatus heeft 4.500 sociale huurwoningen in Noordoostpolder. De woningcorporatie heeft voor verduurzaming van haar woningenbestand in eerste instantie ingezet op isoleren. "Dat betekent dat wij voor heel veel woningen nu pas aan de tweede fase toe komen, zonne-energie. Maar qua labelsituatie voldoen wij al aan de doelstelling van onze koepel. Wij vinden echter ook dat de energietransitie niet het enige is waar wij wat mee moeten qua duurzaamheid."

Bio-based bouwen, simpelweg bouwen met materialen uit de natuur, draagt bij aan CO₂-reductie. "Met groenafval van paprika en tomaat kun je bijvoorbeeld heel goed woningen isoleren. Wij denken dat er allerlei kansen liggen voor producenten, maar ook voor ons als afnemers om hier een bio-based imperium neer te zetten. Wij kunnen nóg meer geld stoppen in nóg meer energiebesparing, maar met hetzelfde geld kunnen we qua CO₂-reductie ook hele andere dingen doen."

Judith Kets woonde het symposium bij. "Ik vond het heel inspirerend. 't Zou fantastisch zijn als je hier in de polder de

- 7 -

Voedselbox

Digni kondigt aan dat de voedselpioniers samen met de stichting 'Samen zijn we er voor elkaar' en financieel ondersteund door de Rabobank, voedselboxen samenstellen voor cliënten van 'Samen zijn we er voor elkaar'. De inhoud van de box is gebaseerd op het concept NOP BOX. De pakketten worden voor de kerst uitgedeeld.

Voedselbos

Het Voedselbos kan inmiddels rekenen op een groep van ruim 20 vrijwilligers. "Die komen vrijwel iedere woensdagochtend opdruiven", zegt Digni als projectleider. "Er wordt hard gewerkt en we hebben het ook leuk met elkaar." De renovatie van het clubgebouw De Knoest is begin volgend jaar klaar, waarna de vrijwilligers van het Voedselbos en de andere gebruikers aan de inrichting beginnen. "Daarna kunnen we los in de zin van groepen ontvangen. Die beginnen zich wel aan te dienen, met name basisschoolgroepen." Onder de vrijwilligers bevinden zich veel deskundigen die een rondleiding kunnen geven. Na de winter, als alles weer ontluikt, zijn de pioniers dan ook van harte welkom voor een rondleiding.

Tekst en opmaak:
Margé Hof Publicaties

- vervolg van pag. 6 -

combinatie van de maakindustrie, de bouwsector en de agrarische sector bij elkaar kunt brengen. En dat er dan ook voor iedereen een mooie boterham mee te verdienen is." Sander: "Alle technologieën zijn er al, alleen de partijen vinden elkaar nog niet. De aannemer wil zeker weten dat hij voldoende hennep, vlas, en dergelijke aangeleverd krijgt. De boer wil zeker weten dat het afgenomen wordt. Dus dat soort structuren moeten nog ontstaan. Wij proberen daar wat meer bekendheid aan te geven".

Judith veronderstelt dat de pioniers wellicht wat kunnen betekenen in de platformfunctie om partijen bij elkaar brengen. "Zodat daar makkelijker geschakeld kan worden rondom dit thema.

V.l.n.r.: Anjo Simonse, Henk Visscher, Tony Mol en Vronie Bootsma.
©Reina Halman Fotografie

Duurzaamheidsaward 2021

De duurzaamheidsaward 2021 is gewonnen door het bedrijf StartBlock in Emmeloord. Evenals vorig jaar vond de uitreiking zonder publiek plaats.

Op 15 november overhandigde wethouder Anjo Simonse namens de jury de prijs aan de directeuren Henk Visscher en Tony Mol. Dit gebeurde in de fabriekshal van StartBlock aan de Industrieweg in Emmeloord. Vronie Bootsma was namens het bestuur van de PvdT aanwezig: "StartBlock is een bijzonder initiatief. Ik was erg onder de indruk van het concept: goed, betaalbaar, circulair en duurzaam. En het zijn jonge ondernemers, wat me ook altijd aanspreekt. Het is dan ook mooi dat zij de prijs in ontvangst mochten nemen".

Vronie is van mening dat de rol van de pioniers in de persuiting prominenter naar voren had mogen komen. Daarnaast wil ze actief aan de slag om het draagvlak voor de award te verbreden.